

БУТТЯ ЗАСОБОМ ПІЗНАННЯ СТАЄ ПРАВОВИМ (ГНОСЕОЛОГІЧНА ОНТОЛОГІЯ ПРАВА)

Козловський А.А., доктор юридичних наук, Національний транспортний університет, Київ, Україна

BEING AS MEANS OF COGNITION BECOMES LEGAL
(EPISTEMOLOGICAL ONTOLOGY OF LAW)

Kozlovskiy A.A., Doctor of Law, National Transport University, Kyiv, Ukraine

БЫТИЕ СРЕДСТВОМ ПОЗНАНИЯ СТАНОВИТСЯ ПРАВОВЫМ
(ГНОСЕОЛОГИЧЕСКАЯ ОНТОЛОГИЯ ПРАВА)

Козловский А.А., доктор юридических наук, Национальный транспортный университет, Киев, Украина

Вступ. Будь-який метод чи методологія як система методів має бути онтологічно й гносеологічно обґрунтованими: інша онтологія – інша й методологія. Навіть у межах тільки однієї позитивістської парадигми, наприклад, методи аналізу, що використовуються класичним юридичним позитивізмом, кельзенівським нормативізмом та аналітичною юриспруденцією, істотно різняться між собою в силу прийнятих ними принципово відмінних онтологічних (закон, норма, мова) засад. Тим більша гносеологічна некоректність спостерігається в дослідженнях із загальної теорії права, коли в її систему методології включають методи, які виходять із взаємовиключних онтологічних підстав. Система методології тоді постає еkleктичною сукупністю всіх можливих методів правового пізнання незалежно від онтологічних та концептуальних підстав їх формування. Одним із завдань гносеологічної онтології права в даному випадку є виявлення онтологічних засад того чи іншого правового методу й обґрунтування у такий спосіб його реального евристичного потенціалу. Іншими словами, вона виконує функцію єдиного ланцюжка між певною правовою теорією, її методом та фундаментальними філософсько-онтологічними засадами, на яких вони ґрунтуються.

Аналіз літературних джерел. Розуміння права як гносеологічної самоцілі враховує дві його взаємопов'язані сторони: інтенсивні пізнавальні процеси відбуваються як у напрямі техніко-юридичного, системно-догматичного його вдосконалення і розвитку, що свідчить про розгортання його внутрішнього логіко-структурного гносеологічного потенціалу, так і в ціннісно-орієнтаційному, соціально-гуманістичному напрямі, в чому проявляється пізнавально-сміслова заангажованість, онтологічна вкоріненість права у соціальне буття.

Життєздатність людини і суспільства зумовлюється рівнем зорієнтованості їх у навколишньому середовищі, в предметно-силовому оточенні, в бутті, яке є умовою їх існування. Буття нав'язує свої закони і правила існування, неприйняття яких загрожує знищенням і перетворенням у небуття. Перед людиною стоїть завдання виявити ці закони і перетворити їх на правила своєї діяльності, в норми поведінки. В такий спосіб правила буття стають правилами людини. І ті норми, які суперечать законам буття, буттям же і знищуються. Вони не сприяють виживанню індивіда й соціуму, неконкурентноспроможні з масивністю буття. Тому правила поведінки, норми пов'язані з буттям, ним зумовлені. Тому й право, побудоване на нормах, - онтологічне, воно вкорінене в бутті. Зв'язок онтології з правом здійснює пізнання [13, р. 1005-1042; 16, р. 911-921]. Онтологія через гносеологію перетворюється в право. Буття через засоби пізнання стає правовим.

Залежно від характеру процесів пізнання буття може адекватно чи спотворено відобразитись у правовій нормі. Буття, неначе субстанційна "речовина", переливається в норму, а процеси пізнання тут постають специфічними фільтрами, залежно від якості і типу яких ми й отримуємо різноякісні та

різномірні норми [2, с. 184-208]. Наскільки норма визначається буттям, настільки вона визначається й пізнанням, що переводить буття в норму.

Пізнання породжує нормативність, тому що воно саме нормативне. Його нормативність зумовлюється самим буттям, яке воно пізнає [7, с. 112-123; 1, с. 119-127]. Відомий принцип “предмет зумовлює метод” якраз і впливає із зумовленості пізнання буттям. Право ж зумовлюється не тільки буттям, а й пізнанням. Тому воно є подвійною нормативністю. Закони буття зумовлюють нормативність пізнання, а нормативність права зумовлюється як законами буття, так і нормативністю пізнання. Вказана обставина й визначає специфіку предмету гносеологічної онтології права.

Про що свідчить подвійна нормативність права? Вона є його перевагою, але й визначає складність його функціонування. В зумовленості подвійною нормативністю розкривається складний механізм функціонування права взагалі. Норма права постає як синтез норм буття і норм пізнання, і синтез цей динамічний, діалектичний, навіть антиномічний.

Право, як залежне від соціального розвитку і таке, що його “обслуговує”, не може не сприймати особливостей цього розвитку, не може не залежати від ідеологічних, культурних і ментальних структур, які в даний час панують у суспільстві і виражають характер його взаємодії з природою, навколишнім світом, специфіку розуміння цього світу і рівень його пізнання. Саме рівень пізнання та пізнавальних настанов у суспільстві і визначає характер його буття, напрям його культури і способи його існування, які виражаються в праві. “Пізнання і відображення об’єктивних законів... розглядалось як “об’єктивна передоснова” законотворчості” [10, с. 4] практично в усі часи, як зауважує Ю. А.Тихомиров. Інша справа, що ця об’єктивна основа завжди розумілася по-різному.

Уже на рівні онтологічних джерел права видно, як відбувається гносеологічна трансформація, своєрідний пізнавальний “перехід” природних закономірностей у соціальну та правову нормативність. Норма - не вигадка людини, вона задається самою природою [2, с. 184-208]. Закони природи диктують, “нав’язують” предметам, об’єктам, явищам їх просторове розташування, напрями і способи руху, пересування, розвитку й руйнування. Неможливе ігнорування, наприклад, закону гравітації. Він “нормативізує” рух і взаємодію тіл, упорядковує їх положення і місцеперебування, задає своєрідне “право космічних тіл”. Але так само існують закони живої матерії, які неможливо ігнорувати і які теж задають своєрідне “право живого організму” з відповідними можливостями, обов’язками і, звичайно, санкціями у випадках порушення, невиконання вимог норм і правил живого [5]. З живої природи виникає соціум, який ще більш розширює свободу активності та взаємодії, але який разом з новим рівнем свободи породжує також якісно нове, специфічне право, що відповідає самій природі суспільства і законам його розвитку. Закони соціальної матерії так само мають природний характер, як і закони фізичної матерії, але вони знову ж таки суто специфічні, як і закони живого. Якщо писані закони, юридичне право не узгоджується з законами соціуму, останній або відкидає їх, або руйнується, як руйнується організм, який порушив, не дотримався “норм функціонування живого”.

Отже, норми права вкорінені в природні норми, в норми, що задаються самою природою - фізичною, живою, соціальною. У більш загальному плані природне право має космічне походження, воно пов’язує людину зі Всесвітом, що породив її і в якому сама людина постає як мікрокосм. Право юридичне впливає з онтологічного “права буття” (Р. Марчич) [15, с. 114,128 ff; 14]. Воно визначається буттям, задається ним. Коли позитивне право “не працює”, це означає, що ми перестали відчувати буття, розуміти його, чути буття (М. Гайдеггер говорив, що до буття треба прислуховуватися) [11, с. 194, 218, 232, 266, 270], і в законах відображаємо не буття, а ніщо. Таке ніщо перетворює і нас у ніщо, оскільки ми порушуємо врешті-решт норми природи.

Природа обумовлює не тільки норму, а її структуру й елементи. Дискусію про двочленну або тричленну структуру норми розв’язує онтологія. Норма задає правило поведінки, певний спосіб діяльності, але тому й сама норма не може не визначатися загальною структурою діяльності, яку вона ставить за мету спрямувати до певного результату. Діяльність же, котра завжди відбувається і розгортається серед буття, буттям і визначається. А йому властива фундаментальна онтологічна структура - “причина - дія - наслідок” - яка й зумовлює структуру діяльності [3, с. 50-97]. Неможливо уявити собі яку-небудь форму активності, дію, яка б не мала певних наслідків і не була викликана певними причинами. Дія - це завжди реакція на причини, викликані певними умовами, яка з онтологічною необхідністю має відповідні позитивні чи негативні наслідки. Так звані “безпричинні

дії” чудово пояснюються цілою низкою конкретних причин у психоаналітичній теорії, не кажучи вже про явища фізичного світу й соціуму. Онтологія задає тричленну структуру активності, руху, дії, розвитку, котру неможливо ігнорувати в праві [6, с. 44-50], що в своїй регулятивності ставить за мету спрямувати певні форми активності. Двоелементні структури є лише формами абстракції, зручними у користуванні. Стверджувати ж, що існують норми, в яких принципово відсутні гіпотези або санкції, це все одно, що стверджувати наявність дії без наслідків, або дії в порожньому просторі без наявних умов дії, що порушує елементарний перший закон Ньютона, згідно з яким тіло залишається в абсолютному спокої, якщо на нього не діють ніякі сили. Гносеологічне та логічне обґрунтування тричленної структури норми права визначається чисто онтологічним аспектом проблеми. Наявність гіпотези, диспозиції, санкції в структурі норми права відповідає онтологічному закону структури природних взаємодій - “причина - дія - наслідок”.

У стародавній Греції Космос розумівся як боротьба Хаосу й Гармонії, а право - як засіб трансформації космічної гармонії в гармонію соціальних відносин [8, с. 24-34]. Якщо прийняти цю чудову ідею, яка не суперечить ідеї природного права, то приходимо до висновку, що гармонізація соціальних відносин за допомогою права можлива й відбувається завдяки пізнанню законів буття і пізнанню самого права, яке з цього буття випливає, ним зумовлюється й визначається. Право в кінцевому підсумку власне і є специфічною формою буття, тому не може суперечити буттю як такому. Право, що суперечить буттю, перестає бути правом, адже воно зраджує своїй онтології, своїй природі. Онтологія ж права і норми права розкриваються через їх гносеологію, гносеологічну онтологію права.

Право наскрізь філософізоване явище. Це проявляється на всіх рівнях правової матерії, стосовно всіх аспектів філософського знання: онтологічного, гносеологічного, логічного, аксіологічного і навіть естетичного. Так, будь-яка національно-правова система, не кажучи вже про ту чи іншу філософсько-правову концепцію, базується на певній явно чи неявно прийнятій онтології, що зумовлює як політику права загалом і процеси правозастосування, так і методи правового пізнання, засоби розгортання права і правореалізації.

Рефлексія правової онтології здійснюється і в сучасному світовому правознавстві. Про це свідчить концепція “онтологічної структури права” А. Кауфмана, правова концепція “автономного прояву життя” Г. Хенкеля, який є послідовником критичної онтології Н. Гартмана, а також вказана онтологічна концепція “права буття” Р. Марчіча [12, с. 107-115]. В останнього сутність права - це виключно онтологічна проблема. Існує універсальний космічний порядок - право буття. Будь-який історично встановлений правопорядок ґрунтується на невстановленому порядку буття. Право ідентичне з порядком буття і в основі своїй з ним єдине. Принципом устрою порядку буття є норма, а кожна норма позитивного права повинна відповідати буттю, що має структуру норми. Норми позитивного права не можуть бути вигаданими: людина постійно виявляє право, точніше серцевину права, яка міститься в бутті. Право не чиста вигадка людей, воно вкорінене в бутті і тому має метафізичну природу. Саме це, з погляду гносеологічної онтології, мав на увазі Є. Спекторський, коли так відповідав на скептичну реакцію практичних працівників права щодо метафізики: “Юристи, які люблять франтувати своїм реалізмом, звичайно, рішуче відкидають як метафізику загалом, так і метафізику юриспруденції, зокрема. Але при цьому вони випускають з уваги те, що є два реалізми - реалізм емпіричної, експериментальної науки, яка нічого не визнає, окрім факту, і реалізм метафізики, що приймає за конкретні факти предмети своєї віри. Вони випускають з уваги те, що самі надто часто наближаються до реалізму другого типу. Вони не помічають, що їх реалізм досить часто нагадує “реалізм” тих схоластичних метафізиків середньовіччя, котрі, на відміну від номіналістів, визнавали за універсаліями, за абстрагованими поняттями реальне, конкретне буття, те, що німецькою так добре передається словом *Dasein*. Світ права - це зовсім особливий світ, мовби надбудований юриспруденцією над емпіричною дійсністю...” [9, с. 79].

Найбільш очевидна відмінність онтологічних настанов проявляється в зіставленні різних національно-правових систем. Так, романо-німецька система права виходить з онтології, значною мірою обґрунтованою ще в Гегелівській “Філософії права”: розвиток права узгоджується з розвитком світового, абсолютного духу, якому притаманні такі властивості, як системність, ієрархічність, повнота, фундаментальність. Відповідно до вказаних настанов розвивались і законодавства у країнах, приналежних до даної системи права. Пунктуальність і тотальна систематизованість німецького

права, знаменитий Кодекс Наполеона яскраво демонструють, як ті чи інші свідомо чи несвідомо прийняті онтологічні принципи й настанови, певна метафізика реалізуються у позитивному праві й визначають особливості правозастосовальної політики. Англо-саксонська національно-правова система характерна для країн, що історично були батьківщиною емпіричної онтології та філософії прагматизму (Англія, США). Тут право діє, виходячи з практичних міркувань, тут не будували метафізичні правові системи, а діяли, бо час - це гроші й тому замість громіздкого механізму законотворення, страшенно розтягнутого в часі, створюється механізм прецеденту, ефективний, швидкий, конструктивний, який, розв'язучи конкретний спір про право в процесі судочинства, водночас заповнює прогалини в правовій системі.

Будь-якій гносеології відповідає певна онтологія і, навпаки, кожна онтологія передбачає особливості свого самопізнання, самовизначення та самореалізації, тобто стає гносеологічною онтологією права. Онтологія, що не розкривається, тобто непізнана, втрачає сенс, залишається порожнім ніщо. Гносеологія це "як", онтологія це "що" пізнання. "Що" без "як" мертво, "як" без "що" порожнє. Будь-яка концептуальна модель світу може поставати тільки у формі "як - що". Але в одних випадках ця модель набуває форми "Як - що", в інших - форми "як - Що", тоді вона вважається, відповідно, гносеологічною або онтологічною моделлю світу. В будь-якому варіанті обов'язково зберігається структура "як - що", її елементи надають змісту і смислу одне одному й структурі у цілому.

Існують дві основні категоріальні суперструктури, в основі яких лежить матеріальна чи духовна субстанція. Відомі онтогносеологічні макромоделі є лише їх різновидами з різною мірою взаємоперетинання. Численні філософські концепції також постають експлікацією відповідних макромоделей. Вказана ієрархійна структура моделей світу має всі логічні підстави бути основою для розбудови аналогічної структурної ієрархії моделей права.

В будь-якому разі правова концепція має онто-гносеологічну структуру і може бути віднесена за своєю онтологією до певної категорійної суперструктури з відповідною їй гносеологією. Розмаїття ж концепцій пояснюється тим, що в конкретних онто-гносеологічних моделях права основний наголос може робитися на першому або на другому елементі структури, тобто або на "як", або на "що", завдяки чому концепція права стає більш гносеологізованою чи більш онтологізованою, простіше, гносеологічною чи онтологічною концепцією права.

Так, концепції природного права в різних їх варіантах, історичної, психологічної шкіл і т.п. кладуть в основу ту чи іншу правову субстанцію, з якої виводиться вся правова матерія і відповідна система права. Свого часу Й. Колер утворив цілий напрям - онтологічне правознавство, яке вивчало концепції такого типу. Для них найважливішим було питання, з чого випливає право - чи то з людської природи, соціальних взаємовідносин, чи то з об'єктивного духу, божественної благодаті; головним же було - з'ясувати питання, що є основним джерелом права. Для гносеологічних концепцій права важливе інше. Певна онтологія сприймається ними без особливих вагань, апріорно, як незаперечний факт. Основний же театр дій розгортається в процесі саморозкриття прийнятої правової субстанції людині або відкриття й пізнання її самою людиною. Це концепції, в яких основну роль відіграє не об'єктивна сторона права, а суб'єктивна, в яких саме суб'єкт є головною умовою виявлення й реалізації права. Сам процес правовиявлення, правореалізації здійснюється через пізнання, відбувається у формі пізнання, зливається з ним. Право і пізнання стають тотожними, пізнання постає сутністю права, а право - формою пізнання. Наприклад, кантівська концепція здійснила революцію в обґрунтуванні об'єктивно-апріористських джерел праворозуміння і правової поведінки, раціональне, апріористське, синтетичне мислення стає основою нормативності. Суб'єкт відкриває право в своїй свідомості, структура правосвідомості суб'єкта визначає структуру суспільних правовідносин. Недаремно саме кантівський гносеологічний поворот зумовив формування нової науки філософії права. В марбурзькій школі неокантіанства (Г. Коген) відновлюється вказаний підхід. Своєї специфічної вершини він досягає у феноменологічній школі права (А. Райнах, Ф. Кауфман). Щоб відкрити право, треба очистити свідомість від різних домішків-стереотипів, психологічних нашарувань, тобто треба здійснити феноменологічно-правову редукцію, лише тоді стають доступними ейдоси права, правові сутності апріористичної природи, що існують у поняттєвій формі. Ейдетичне право феноменологічної школи і неокантіанські ідеї стали теоретичною основою для розробки знаменитої нормативістської концепції Ганса Кельзена. Його первинна Grund-

норма також має апіористичну природу: нам треба відкрити правову енергію в своїй свідомості, що в соціальних відносинах реалізується у вигляді ієрархії норм. Інтенсивна інтелектуально-пізнавальна робота здійснюється і в екзистенціальній концепції права (К. Ясперс, В. Майхофер, Е. Фехнер, Г. Кон), яка сприйняла методологічні досягнення феноменології. Право породжується конкретною екзистенціальною ситуацією, що не вкладається в просте розв'язання нормативного характеру, а зумовлюється екзистенцією, досягнення якої через трансцендування є формою самовизначення й самореалізації людини. Трансцендування - творчий, напружений, вольовий інтелектуальний процес, і саме воно є єдиним екзистенціальним механізмом розв'язання правової ситуації в екзистенції, механізм екзистенціального права.

Отже, у концепціях гносеологічного типу право породжується, функціонує і реалізується саме у пізнавальній формі, пізнання стає ніби самою сутністю права, способом його існування. І хоч у цих концепціях також приймається певна онтологія, як наприклад, в останній – екзистенція, основний акцент робиться все ж таки на пізнавальному процесі реалізації вказаної онтології. З цього погляду можна говорити про істотні переваги гносеологічних концепцій над онтологічними. В останніх упевнено стверджується про реалізацію якоїсь правової онтології в соціумі, але завжди залишається нез'ясованим, як ця онтологія була відкрита, звідки ми знаємо про неї, як пізнаємо її. Певна онтологія приймається на віру і в онтологічних, і в гносеологічних концепціях, однак у другому випадку вона обов'язково підлягає ретельній рефлексії, стає предметом гносеологічної онтології права. А це означає, що тут правотворчий процес достатньо контрольований і цілеспрямований: наявність єдиної, цілісної системи обґрунтування пізнавально-правових методів забезпечує правовій системі стабільність і надійність розвитку.

Висновки. Як же створити, сформувати таку єдину, цілісну систему пізнавально-правової методології? Найбільш раціональним шляхом, на наш погляд, є інвентаризація існуючих моделей права, співвідношення та порівняння їх між собою. Здається, можна загубитися в цьому розмаїтті правових концепцій, однак запропонований аналіз їх з погляду онто-гносеологічної структури, притаманної всім їм, значно спрощує завдання. Оскільки основних типів таких структур, як було показано вище, не так багато, до них нескладно й несуперечливо можна звести й весь плюралізм їх пізнавально-правової методології. Як зазначав відомий методолог права Б. А. Кістяківський, “методологічний і гносеологічний плюралізм... не виключає монізму в остаточному синтезі” [4, с. 13]. Саме плюралістичний характер існуючих правових концепцій зумовлюватиме динаміку формування гносеологічної онтології права як теоретичного механізму трансляції онтичних засад в пізнавально-методологічну ефективізацію правової системи і забезпечить їй різноплановість, гнучкість і життєздатність.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Архангельский Л. М. Наука и нормы: альтернатива или единство? // Вопросы философии. – 1979. - № 3.
2. Виндельбанд В. Нормы и законы природы // Виндельбанд В. Избранное. Дух и история. - М.: Юрист, 1995.
3. Каган М. С. Человеческая деятельность. (Опыт системного анализа). – М.: ИПЛ, 1974.
4. Кістяковський Б. А. Соціальні науки і право. Очерки по методології соціальних наук і загальної теорії права. - Москва, 1916.
5. Корольков А. А. О понимании нормы в биологии и медицине // Философские вопросы современной биологии. - М.-Л., 1966.
6. Кузнецов Э. В. Причинность в философии и праве // Философские проблемы государства и права. - Л.: Изд-во Ленингр. ун-та., 1970.
7. Мотрошилова Н. В. К проблеме научной обоснованности норм // Вопросы философии. - 1978. - № 7.
8. Пермяков Ю. Е. Лекции по философии права. - Самара, 1995.
9. Спекторский Е. В. Юриспруденция и философия // Юридический вестник. - 1913. - Кн. II.
10. Тихомиров Ю. А. Курс сравнительного правоведения. - Москва: Норма, 1996.
11. Хайдеггер М. Время и бытие. - М.: Республика, 1993.
12. Четвернин В. А. Современные концепции естественного права. - Москва: Наука, 1988.

13. Amselek P. *Ontologie du droit et logique deontique // Rev. du droit publ. et de la science polit. en France et a l'etranger.* - P., 1992. - N 4.
14. Maihofer W. *Sein und Recht.*- Frankfurt a/M., 1954.
15. Marcic R. *Rechtsphilosophie.* - Freiburg i. Br., 1969.
16. Perelman Ch. *Ontologie juridique et raisonnement juridique // Die Philosophie in der modernen Welt.* - Frankfurt a. M. etc., 1988. - T. 2.

REFERENCES

1. Arhangel'skiy L. M. *Nauka i normyi: alternativa ili edinstvo? // Voprosyi filosofii.* 1979. № 3.
2. Vindelband V. *Normyi i zakonyi prirody // Vindelband V. Izbrannoe. Duh i istoriya.* M.: Yurist, 1995.
3. Kagan M. S. *Chelovecheskaya deyatelnost. (Opyit sistemnogo analiza).* M.: IPL, 1974.
4. Kistyakovskiy B. A. *Sotsialnyie nauki i pravo. Ocherki po metodologii sotsialnyih nauk i obschey teorii prava.* Moskva, 1916.
5. Korolkov A. A. *O ponimanii normyi v biologii i meditsine // Filosofskie voprosyi sovremennoy biologii.* M.-L., 1966.
6. Kuznetsov E. V. *Prichinnost v filosofii i prave // Filosofskie problemy gosudarstva i prava.* L.: Izd-vo Leningr. un-ta., 1970.
7. Motroshilova N. V. *K probleme nauchnoy obosnovannosti norm // Voprosyi filosofii.* 1978. - № 7.
8. Permyakov Yu. E. *Lektsii po filosofii prava.* Samara, 1995.
9. Spektorskiy E. V. *Yurisprudentsiya i filosofiya // Yuridicheskiy vestnik.* 1913. Kn. II.
10. Tihomirov Yu. A. *Kurs sravnitel'nogo pravovedeniya.* Moskva: Norma, 1996.
11. Haydegger M. *Vremya i bytie.* M.: Respublika, 1993.
12. Chetvernin V. A. *Sovremennyye kontseptsii estestvennogo prava.* Moskva: Nauka, 1988.
13. Amselek P. *Ontologie du droit et logique deontique // Rev. du droit publ. et de la science polit. en France et a l'etranger.* P., 1992. N 4.
14. Maihofer W. *Sein und Recht.* Frankfurt a/M., 1954.
15. Marcic R. *Rechtsphilosophie.* Freiburg i. Br., 1969.
16. Perelman Ch. *Ontologie juridique et raisonnement juridique // Die Philosophie in der modernen Welt.* - Frankfurt a. M. etc., 1988. T. 2.

РЕФЕРАТ

Козловський А.А. Буття засобом пізнання стає правовим (гносеологічна онтологія права) / А.А. Козловський // *Економіка та управління на транспорті.* – К.: НТУ, 2015. – Вип. 1.

Гносеологічна онтологія права виконує функцію взаємозв'язку між певною правовою теорією, її методом та фундаментальними філософсько-онтологічними засадами, на яких вони ґрунтуються. Одним із завдань гносеологічної онтології права є виявлення онтологічних засад того чи іншого правового методу й обґрунтування у такий спосіб його реального евристичного потенціалу.

Виявлено, що право зумовлюється не тільки буттям, а й пізнанням. Тому воно є подвійною нормативністю. Будь-який метод чи методологія як система методів мають бути онтологічно й гносеологічно обґрунтованими. Закони буття зумовлюють нормативність пізнання, а нормативність права зумовлюється як законами буття, так і нормативністю пізнання. Будь-якій гносеології відповідає певна онтологія і, навпаки, кожна онтологія передбачає особливості свого самопізнання, самовизначення та самореалізації, тобто стає гносеологічною онтологією права.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ГНОСЕОЛОГІЯ ПРАВА, ОНТОЛОГІЯ ПРАВА, МЕТОДОЛОГІЯ ПРАВА, БУТТЯ ПРАВА, МОДЕЛІ ПРАВА.

ABSTRACT

Kozlovskiy A.A. *Being as means of cognition becomes legal (epistemological ontology of law).* Economics and management on transport. – Kyiv. National Transport University. 2015. – Vol. 1.

Epistemological ontology of law acts as a link between a particular legal theory, its methods and the fundamental philosophical and ontological principles on which they are based. One of the tasks

epistemological ontology of law is the identification of the ontological foundations of a legal justification for the method and thus its real heuristic potential.

It was found that the right to due not only being, but also knowledge. Therefore, it is double the standard. Any method or methodology as a system of methods must be ontological and epistemological justified. The laws of life are responsible for the knowledge of normative and regulatory rules determined by how the laws of life, and by regulations knowledge. Each corresponds to a certain epistemology and ontology, on the contrary, every ontology provides features of the self-knowledge, self-determination and self-realization, that is, becomes the epistemological ontology law.

KEY WORDS: KEY WORDS: GNOSSEOLOGY OF LAW, ONTOLOGY OF LAW, METHODOLOGY OF LAW, BEING OF LAW, MODELS OF LAW.

РЕФЕРАТ

Козловский А.А. Бытие средством познания становится правовым (гносеологическая онтология права) / А.А. Козловский // Экономика и управление на транспорте. – К.: НТУ, 2015. – Вып. 1.

Гносеологическая онтология права выполняет функцию взаимосвязи между определенной правовой теорией, ее методом и фундаментальными философско-онтологическими принципами, на которых они основываются. Одной из задач гносеологической онтологии права является выявление онтологических основ того или иного правового метода и обоснование таким образом его реального эвристического потенциала.

Выявлено, что право обуславливается не только бытием, но и познанием. Поэтому оно является двойной нормативностью. Любой метод или методология как система методов должны быть онтологически и гносеологически обоснованными. Законы бытия обуславливают нормативность познания, а нормативность права предопределяется как законами бытия, так и нормативностью познания. Любой гносеологии соответствует определенная онтология и, наоборот, каждая онтология предусматривает особенности своего самопознания, самоопределения и самореализации, то есть становится гносеологической онтологией права.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: ГНОСЕОЛОГИЯ ПРАВА, ОНТОЛОГИЯ ПРАВА, МЕТОДОЛОГИЯ ПРАВА, БЫТИЕ ПРАВА, МОДЕЛИ ПРАВА.

АВТОР:

Козловський Антон Антонович, доктор юридичних наук, професор, Національний транспортний університет, завідувач кафедри «Конституційне та адміністративне право», тел. +380442802481, Україна, 01010, м. Київ, вул. Суворова, 1, к. 336а.

AUTHOR:

Kozlovskiy Anton Antonovych, Doctor of Law, professor, National Transport University, head, department of Constitutional and administrative law, tel. +380442802481, Ukraine, 01010, Kyiv, Suvorova str., 1, of. 336a.

АВТОР:

Козловский Антон Антонович, доктор юридических наук, профессор, Национальный транспортный университет, заведующий кафедрой «Конституционное и административное право», тел. +380442802481, Украина, 01010, г. Киев, ул. Суворова, 1, к. 336а.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Бакуліч О.О., кандидат технічних наук, професор, Національний транспортний університет, декан факультету економіки, менеджменту і права, Київ, Україна.

Бондаренко Є.В., доктор економічних наук, професор, президент Української академії інвестицій в науку і будівництво, Київ, Україна.

REVIEWERS:

Bakulich O.O., Dean of the Faculty of Economics, Management and Law of the National Transport University, Ph.D., professor, Kyiv, Ukraine.

Bondarenko Ye.V., Ph.D., Economics (Dr.), professor, President of Ukrainian Academy of investment in science and construction, Kyiv, Ukraine.